

Openingstoespraak Staatssecretaris Teeven tgv symposium "Buiten winnen is binnen beginnen". Soesterberg, Detentiecentrum Zeist, 20 november 2014

Dames en heren,

Op *Youtube* staat een alleraardigst filmpje. Het laat een jonge arend zien, die zijn eerste schuchtere pogingen onderneemt om te vliegen. Hij zit op een tak, klappert wat met zijn vleugels, komt een 20-tal centimeters los van de tak en valt weer terug. Dat gaat zo een tijdje door – veel geklapper, weinig resultaat. Tot hij op een gegeven moment, al springend en

vleugelklapperend, een *volgende tak* bereikt. En even later komt hij *nóg* weer verder – zij het nog steeds in dezelfde boom. En dan ineens – en dat is een indrukwekkend moment – slaat hij zijn vleugels wijd uit, springt als het ware in het diepe en is daadwerkelijk *airbone*. Een prachtig gezicht!

Aan dat filmpje moest ik denken, dames en heren, toen ik op weg was hier naar toe. De vrijwilligersstichting die dit symposium samen met mijn departement en de Dienst Justitiële Inrichtingen organiseert heet tenslotte *When the Eagle learns to fly*. Een mooi gekozen naam. Dat leren vliegen gaat inderdaad letterlijk met vallen en opstaan – en vertoont daarmee een treffende gelijkenis met de eerste weken, soms zelfs maanden, van een ex-gedetineerde die terugkeert in de maatschappij.

Er is echter *één* groot verschil: die jonge arend moet het allemaal zelf uitzoeken. Zijn ouders spelen bij die vlieglessen geen rol. Ex-gedetineerden daarentegen kunnen bij hun eerste voorzichtige stappen buiten de inrichting – en ook al bij de voorbereiding daarop - een beroep doen op U, vrijwilligers.

U doet fantastisch werk! U biedt hulp en begeleiding aan gedetineerden/ex-gedetineerden die hun draai weer moeten zien te vinden in de maatschappij. Dat is lang niet altijd makkelijk; het gaat nu eenmaal niet om de makkelijkste doelgroep. Die taken werden vroeger dan ook grotendeels verricht door professionals. Maar *in* de justitiële inrichtingen is

de inbreng van de reclassering – noodgedwongen - al enige tijd zo intensief niet meer.

En dat is een gemis. Want om die overgang van “binnen” naar “buiten” zo soepel mogelijk te maken, is het van groot belang dat je “binnen” al begint met mensen te motiveren, ze alvast te laten nadenken over hun toekomst, ze al te laten beginnen zich voor te bereiden op hun terugkeer in de maatschappij.

Daarom ben ik zo ontzettend blij met U en met al die andere vrijwilligers – in totaal zo’n 3600 – die zich inzetten voor gedetineerden en ex-gedetineerden. U vervult een ongelooflijk belangrijke rol bij het motiveren én gemotiveerd *houden* van justitiabelen, om eenmaal “buiten” iets van hun leven te *maken*. Uw hulp en begeleiding zijn daarbij onmisbaar en uw inzet is onbetaalbaar! Immers: *Buiten winnen is binnen beginnen*, zoals de titel van dit symposium luidt!

Zo’n terugkeer in de samenleving – ik stipte het zojuist al aan - gaat vaak gepaard met vallen en opstaan. En het is ook bepaald geen makkelijke opgave voor iemand die vast heeft gezeten. Je ziet ze nog wel eens staan, ‘s ochtends vroeg op het station. Een blauwe vuilniszak met hun hele hebben en houwen erin in de ene hand, een treinkaartje in de andere. Net vrijgelaten uit de gevangenis, op weg naar... Ja, waar naar toe eigenlijk?

Sommigen hebben niet eens meer een huis. Hun vrouw of vriendin is er vandoor, de familie wil niks meer met hen te maken hebben, net als een deel van hun vriendenkring. En wie wél nog thuis terecht kan, krijgt nogal eens te maken met oude schulden. Geld om die schulden af te betalen is er meestal niet. En *komt* er ook niet zo snel, want een baan ligt voor een ex-bajesklant niet direct voor het oprapen.

Kortom: wie als ex-gedetineerde niet goed wordt opgevangen en begeleid loopt een behoorlijk risico om weer terug te vallen in crimineel gedrag. Dat blijkt wel in de praktijk: ongeveer de helft pleegt binnen twee jaar opnieuw een strafbaar feit.

In de inrichting proberen we daarom in ieder geval een begin te maken met het regelen van een aantal praktische zaken. Zeg maar: de basisvoorwaarden om je "buiten" *überhaupt* staande te kunnen houden. Zo moet iemand die vrijkomt in elk geval beschikken over een geldig ID-bewijs – anders begin je niet veel in onze maatschappij. Verder zorgen we dat de gedetineerde tijdig begint met het aanvragen van een uitkering, het regelen van onderdak, een zorgverzekering en indien van toepassing: schuldhulpverlening en specifieke zorg.

Dat is wat DJI zoal doet, in samenwerking met de gemeenten. Maar het is ontzettend belangrijk dat een gedetineerde ook iemand heeft die hem op die lastige weg terug naar en in de maatschappij bijstaat. Iemand die hij als een "maatje"

beschouwt, die hij 100% vertrouwt, bij wie hij terecht kan met zijn vragen en onzekerheden. Iemand die hem opbeurt als hij het even niet meer ziet zitten, als hij de neiging heeft het bijltje erbij neer te gooien en zijn "oude vrienden" te gaan opzoeken in die louche kroeg of coffeeshop, waar ze misschien nog wel een "klusje" voor hem hebben...

Zo iemand bent U. Als vrijwilligers vormt U die o zo belangrijke brug tussen de gedetineerde en de maatschappij. U doet dit *vrijwillig*. Niet omdat U in dienst bent van de overheid en ervoor betaald krijgt, maar "gewoon", uit medemenselijkheid. Dat geeft U onbetwist een streepje vóór bij de gedetineerden. En u krijgt ook méér van hen gedaan. Vanuit die motivatie zijn de ex-gedetineerden vaak ook tot méér in staat. Dan *maken* ze die opleiding ook daadwerkelijk af en *vinden* ze die baan die hun in staat stelt in hun eigen levensonderhoud te voorzien. *The eagle is airborne*. Daarmee hebt u daadwerkelijk iets voor deze mensen betekend!

En al is er volgens mij nooit officieel onderzoek naar gedaan, ik durf mijn hand ervoor in het vuur te steken dat Uw inspanningen ook bijdragen aan de afname van de recidive, zoals zich die de laatste jaren aftekent. Daarmee verleent U dus ook de samenleving een grote dienst. Immers: hoe minder ex-justitiabelen terugvallen in crimineel gedrag, hoe minder slachtoffers en hoe minder schade.

Kortom: redenen te over om U, vrijwilligers, hier vandaag in het zonnetje te zetten en onze grote waardering uit te spreken over Uw goede werk. Voor de ex-gedetineerden én voor de samenleving. En uiteindelijk ook voor Minister Opstelten en mij. Want Nederland veiliger maken blijft tenslotte onze belangrijkste doelstelling!